

Filistin’de Gizli Yahudi Örgütü Hashomer ve Faaliyetleri (1909-1918)

Abdelrahman ELFARRA*

Geliş tarihi: 23/06/2023

Kabul tarihi: 02/08/2023

Atf: Abdelrahman E. “Filistin’de Gizli Yahudi Örgütü Hashomer ve Faaliyetleri (1909 – 1918)”. Ortadoğu Etütleri 15-1 (2023): 49 - 68

DOI: 10.47932/ortetut.1319067

Öz: Osmanlı Devleti’nin Filistin’deki hâkimiyetini yitirme sebeplerinin başında, siyonistlerin bölgede kurdukları gizli örgütler gelmektedir. Bunlar; Filistin başta olmak üzere Osmanlı’nın toprak bütünlüğünü tehdit edecek gizli istihbari özelliklere sahiptiler. Hashomer de Filistin’de kurulan bu tür gizli Yahudi örgütlerin en önemlilerinden biridir. Tıpkı diğer siyonist örgütler gibi bölgeyi Yahudiler adına kontrol etmek amacıyla 1909 yılında Filistin’de kurulmuş silahlı oluşumlardan biridir. Hashomer; silahlanarak Filistin’deki Yahudi yerleşim yerlerini korumak, bölgede yerleşik Araplara baskıda bulunmak, Osmanlı yönetimine karşı istihbarat toplamak ve Birinci Dünya Savaşı sırasında İngilizlerle iş birliği yapmak gibi önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Örgüt, yaptığı faaliyetleriyle bölgedeki Osmanlı yönetiminin sona ermesinde rol oynayan aktörler arasında yer almaktadır. Çalışmada, 1909 yılından 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı’na uzanan süreçte bu örgütün kuruluşu ve yaptığı bazı faaliyetler ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyonist Örgütler, Hashomer, İstihbarat Faaliyetleri, Yahudi Göçü, Osmanlı Devleti, Filistin.

* Abdelrahman Elfarra: Doktora Öğrencisi – Sakarya Üniversitesi abdelrahman.alfarra@ogr.sakarya.edu.tr ORCID NO: 0000-0002-2871-3059

The Secret Jewish Organization Hashomer and Its Activities in Palestine (1909-1918)

Abdelrahman ELFARRA*

Received: 23/06/2023

Accepted: 02/08/2023

Citation: Abdelrahman E. “The Secret Jewish Organization Hashomer and Its Activities in Palestine (1909-1918)”. Middle Eastern Studies 15-1 (2023): 49 - 68

DOI: 10.47932/ortetut.1319067

Abstract: One of the main reasons why the Ottoman Empire lost its sovereignty in Palestine was due to the secret organizations established by the Zionists in the region. There were concerns about certain secret intelligence organizations in Palestine that posed a threat to the territorial integrity of the Ottoman Empire. Hashomer is one of the most important of such secret Jewish organizations established in Palestine. Just like other Zionist organizations, it is one of the armed formations established in Palestine in 1909 to control the region for the Jews. Hashomer armed itself and carried out important activities such as protecting Jewish settlements in Palestine, oppressing the Arabs in the region, gathering intelligence against the Ottoman administration, and cooperating with the British during the First World War. With its activities, the organization was among the actors that played a role in the end of the Ottoman rule in the region. This study examines the establishment of this organization and some of its activities from 1909 to the First World War of 1914-1918.

Keywords: Zionist Organizations, Hashomer, Intelligence Activities, Jewish Immigration, Ottoman Empire, Palestine.

---

* Abdelrahman Elfarra: PhD Student – Sakarya University abdelrahman.alfarra@ogr.sakarya.edu.tr
ORCID NO: 0000-0002-2871-3059

المنظمة اليهودية السرية "هشومير" وأنشطتها في فلسطين (1909-1918)

عبد الرحمن الفرا *

تاريخ الاستلام: 2023/08/02 تاريخ القبول: 2023/06/23

اقتباس: عبد الرحمن ف. "المنظمة اليهودية السرية "هشومير" وأنشطتها في فلسطين (1909-1918)", دراسات الشرق الأوسط، 68 - 49 (2023): 1-15

معرف الغرض الرقمي: 10.47932/ortetut.1319067

الملخص

إن السبب الرئيسي لفقد الإمبراطورية العثمانية هيمنتها في فلسطين هو المنظمات السرية التي أسسها الصهاينة في المنطقة. وكانت لهذه المنظمات أنشطة استخباراتية سرية من شأنها تهديد أمن وسلامة الأراضي التي كانت تسيطر عليها الدولة العثمانية لاسيما فلسطين. وتعد منظمة "هشومير" واحدة من أهم المنظمات اليهودية السرية التي تأسست في فلسطين. وتم تشكيل هذه المنظمة المسلحة في فلسطين عام 1909 من أجل السيطرة على المنطقة باسم اليهود، شأنها شأن التنظيمات الصهيونية الأخرى. وقامت منظمة هشومير بحمل السلاح وتنفيذ أنشطة مهمة مثل حماية المستوطنات اليهودية في فلسطين، وقمع العرب الذين كانوا يعيشون في المنطقة، وجمع المعلومات الاستخباراتية ضد الدولة العثمانية والتعاون مع البريطانيين خلال الحرب العالمية الأولى. ومن خلال الأنشطة التي قامت بها، تعتبر المنظمة من بين العوامل الرئيسية التي لعبت دوراً في إنهاء الحكم العثماني في المنطقة. هذه الدراسة تتناول مرحلة تأسيس هذه المنظمة وبعض أنشطتها التي قامت بها في الفترة الممتدة من 1909 إلى الحرب العالمية الأولى في 1914-1918.

الكلمات المفتاحية: المنظمات الصهيونية، هشومير، الأنشطة الاستخباراتية، الهجرة اليهودية، الدولة العثمانية، فلسطين.

* عبد الرحمن الفرا: طالب دكتوراه، جامعة صقاريا، abdelrahman.alfarra@ogr.sakarya.edu.tr
رقم أوركيد: 0000-0002-2871-3059

Giriş

Filistin'e göç eden Yahudiler, belli bir yerleşme sürecinin ardından gizli örgütler kurarak gerek bölgede meskûn yerli halka gerekse Osmanlı yönetimine karşı faaliyetlere girişmişlerdir. Yaptıkları faaliyetlerle daha sonrasında kurulacak olan İsrail için zemin hazırlamışlardır. Bu örgütlerden biri olmasına rağmen Hashomer, Türk tarihçiliğinde yeteri kadar bilinmeyen konulardan biridir.

Osmanlı Devleti'nin Filistin bölgesindeki hâkimiyetinin sona ermesinde rolü olan bu gizli Yahudi örgütü, faaliyetleriyle birlikte tanıtmak ve gündeme getirmek amacıyla bu çalışma kaleme alınmıştır. Çalışmada öncelikle Hashomer'in kimler tarafından nasıl kurulduğu ele alınmaktadır. Burada özellikle de bölgedeki halka ve Osmanlı yönetimine karşı gizli faaliyetlerinin neler olduğu tespit edilmektedir. Ayrıca bölgeye yönelik emperyal hesapları olan yabancı devletlerle ilişkilerinin nasıl olduğu da gündeme getirilmektedir. Çalışmada İbranice, Arapça ve İngilizce kaynaklardan istifade edilmiştir.

Hashomer'in Kuruluşu

Avrupa'da yaşayan Yahudilerin maruz kaldığı “ırkçılık” başta olmak üzere bazı zorlu koşullar, kendi devletlerini kurma arayışına girmelerine sebep olmuştur.¹ Bu düşüncenin zaman içerisinde büyümesi ve gelişmesi, Siyonizm ve “Siyonist faaliyetler”le daha da gelişmiştir.² Siyonistlerin ilk hamleleri, İngiltere başta olmak üzere birtakım sömürgeci devletler ile bir güç birliği oluşturma çalışmasıyla olmuştur.³ 1897'de toplanan *Birinci Siyonist Kongresi* de bu anlamda önemlidir. Kongrede görüşülen konular arasında Siyonist faaliyetlere başlanıldığı; Siyonizmin Yahudilere telkin edilmeye başlanılacağı, Filistin'e göç edileceği, göçlerin kalıcı hâle gelebilmesi adına yapılabilecek herhangi bir faaliyetten kaçınılmayacağı gibi maddeler vardır.⁴

Filistin'e yapılan göçlerle birlikte bölgedeki Yahudilerin sayısı zamanla artmıştır. Siyonistlerin bu süreçte yerli halka yaptığı zulümler ve dönemin hukuk kurallarına aykırı olarak ele geçirdikleri topraklardan dolayı çektikleri tepkiler yüzünden, Yahudilerin kendilerini “savunma” ihtiyacı hâsıl olmuştur.⁵ Ayrıca Filistin'deki siyasi faaliyetlerinin kalıcı hâle gelmesi ve bölgeye

1 Mim Kemal Öke, *Siyonizm ve Filistin Sorunu (1880-1923)*, 2. Bs (İstanbul: Kırmızı Kedi, 2013), 19, 28.

2 Necmettin Alkan, *Nili; Ortadoğu'da Casuslar Savaşı* (İstanbul: Kronik Kitap, 2017), 25.

3 Ann William, *Britain and France in the Middle East and North Africa* (London: Macmillan pub Ltd, 1968), 42.

4 Vahdettin Engin, *Pazarlık*, 14. Bs (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2010), 61-62; Necib Al-Akiki, *Al-Mustashrikoun (الكيبكي، المستشرقون)* (Kahire: Dar Al-Maarif, 1965), 2: 2: 572.

5 Abdulvahaab Al-Meseri, “Mevsuat al-Yahud ve al-Yahudiya ve al-Sohuniya (المسيري، موسوعة اليهود)”

yerleşen Yahudilerin “korunması” gibi ihtiyaçlardan dolayı Hashomer silahlı örgütü, bugünkü Kuzey Celile'deki Mas-Ha'da, önde gelen siyonist isimlerin kararıyla kurulmuştur. Nisan 1909'da yapılan bu toplantıya; Poale Zion Partisi'nin liderleri, Israel Shochat, Alexander Zaid, Yisrael Giladi ve Yitzhak Ben-Zvi gibi isimler katılmıştır.⁶

Kurulduğunda yalnızca 30 üyesi bulunan Hashomer, Celile'de “bekçilik” ve “güvenlik” faaliyetleri yapmalarının dışında daha sonraki yıllarda faaliyet alanlarını iyice genişletmiştir.⁷ Devletin haberinin olmadığı bir yapıya sahip olan Hashomer, kurulduğu andan itibaren bölgesel bir örgüt olması itibarıyla üç büyük amacı gerçekleştirmeye çalışmıştır: Halka saldırılar yapmak, nöbet tutmak ve bekçilik ile tarım çalışmalarıyla kalıcı işgal.⁸

Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Hashomer

Hashomer için bölgedeki yerli Osmanlı tebaası ciddi bir sorundu. Osmanlı'yı destekleyen her türlü kurum, kuruluşun ve vatandaşın uzaklaştırılması Hashomer'in bir numaralı amacı olmuştur. Örgüt, tarım ile uğraşan Arapların güvenliğini tehdit edecek boyutta bir Yahudi çiftçi sınıfını bölgeye getirmiştir.⁹ Ayrıca bölgeye gelen Yahudilerin güvenliği için bekçilik yapmaya başlanmıştır. Örgüt, bölgedeki tüm iş yerlerinde Arap işçilerini uzaklaştırma çalışmıştır. Bu nedenle herhangi bir Arap, mesai çıkışında serbest bir şekilde hareket edememekte, evinde bile huzur içinde oturamamaktaydı. Yahudiler ise tam aksine her türlü pozitif ayrımcılığı elde ediyordu.¹⁰ Kurulan sendikalar, sağlık klinikleri ve büyük aşevlerinin tamamı Yahudiler ve Siyonistler içindi.¹¹

Siyonizm faaliyetlerinin başarılı olabilmesi için örgütün silahlanması büyük öneme haizdi. Örgüt, Yunan yapımı tek atışlı bir tüfeğe sahipti, ilerleyen süreçte 5 mermili Osmanlı-Alman tüfeklerini dahi temin edebilmişti.¹² Hashomer'in ayrıca eski tabancaları da vardı. Sonrasında Hango, Browning ve

(Bayrut: Dar Al-Şoruk, 1999), 7: 175.

6 Yitzhak Ben-Zvi, *Zikronot Vršimot, Mehanurim Ad 1920*, ed. Rakhel Ben-Zvi (Tel Aviv: Keren Yitzhak Ben-Zvi, t.y.), 105-107; Yitzhak Ben-Zvi, *Sefer Hashomer* (Tel Aviv: Davar, 1962), 451.

7 Ben Halpern - Jehuda Reinharz, *Zionism and The Creation of a New Society* (United Kingdom: Oxford University Press, Oxford, 1998), 165.

8 Eliyahu Ben-Hour, *Ytsia Mehagader, Sidrt Hzikronot Şel İşh Habitakhon (بن حور، الخروج من السياج - عبري)* (Tel Aviv: Pirsumey Tsahal, Msrid Habitakhon, t.y.), 27.

9 Uziel Lev - Avi Kuper, *Bergyora Vhashomer*, 1985. Bs (Israel: Garsaot Shel Msrid Habitakhon Hayisreli, t.y.), 55.

10 Jony Mansur, “Muşam Al-Muştalahat Al-Sohuniyah ve Al-Esraçyilya (منصور، معجم الأعلام)” (Ramallah: Madar, 2009), 24.

11 Lev - Kuper, *Bergyora Vhashomer*, 80.

12 Tovey Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer (توفي، مذكرات رجل الحارس - عبري)* (Tel Aviv: Mehdo-rut Mod, 1973), 70-71.

Mauser gibi zamanına göre oldukça iyi kalitedeki tabancaları edinebilmişti. Ancak örgüt, bazı zamanlarda silah fiyatlarının yüksek olması nedeniyle bazı silah parçalarının üretimini kendi yapmak zorunda kalmıştı. Örneğin, av tüfeği mermilerini ateş ile barutu yeniden üretilip ikinci kez merminin kullanılabilir hâle gelmesini sağlamıştır.¹³

Hashomer'in yöneticileri için bekçilik ana hedef değildi yalnızca bir araçtı. Israel Shochat, Hashomer'in çalışma programından bahsederken bu konudaki gerçeği şu cümlelerle ortaya koymuştu: "Hashomer'in programı sadece dâhili bir programdı. Örgütün açıklanan amaçları sadece Türk hükûmetini yanıltmaya yönelikti. Hashomer, üyelerini sadece bekçilik mesleğine kazandırmayı amaçlamıyordu. Örgüt başka hedeflere de ulaşmak istiyordu: Yishuv'a tüm katmanlarıyla girmek, öz müdafaa ruhunu yaymak, öz gücünü geliştirmek ve Arapların gözünde Yishuv'un statüsünü yükseltmek."¹⁴

Hashomer'in, yerleşim bölgelerinden "Arapların arındırılmasından" ve "silahlanmadan" sonraki en önemli hedefi, istihbari bilgiler toplamaktı. Örgüt; yalnızca bölgede kendi varlığını korumak değil varlığını garanti altına almak amacıyla birtakım faaliyetlerin de başlaması gerektiği kanaatindeydi.¹⁵ Herhangi bir konuda bilgi sahibi olmak için tek kaynağın Osmanlı Devleti olmaması gerektiğini düşündüklerinden, istihbarat faaliyetlerini de önemseyip bazı oluşumlara girişmişlerdi. Bu sebeple bölgedeki yerlilerle iyi anlaşma yoluna gitmiş ve halk ile dostluk kurmuştu.¹⁶

Birinci Dünya Savaşı Sırasında Hashomer

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasının hemen öncesinde Hashomer, Yisrael Giladi'nin önderliğinde; İsrail Toprak Ofisi'nden aldığı hibenin yardımıyla Tel Adashim yerleşim merkezini kurmayı başardığı için bölgede güçlü bir konuma ulaştı.¹⁷ Örgüt zaman içerisinde çevredeki merkezi alanlarda da bir güç hâline geldi. Öyle ki bu genişlemeye doğal olarak tepki veren halk püskürtüldü, civardaki Bedeviler ve tüm köylüler üzerinde caydırıcı bir baskı oluşturuldu.¹⁸ Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın yanında Birinci Dünya Sava-

13 Gershon Gera, *Hashomer* (Israel: Hotseta Msrid Habitakhon, Hahotsaa Lor, 1985), 53.

14 Barukh Ben-Yhuda - Israel Shochat, *Hamabek Lyvtaikhun Vlaatsmaut* (Ramot Gan: İtonot Mtsid, 1974), 26-27.

15 Efrayim Dekel, *Pilut Manganon Hmeyda (Hasoei); Miyomano Şel Manhig Manganon Hmeyda Şel Hahagana* (دیکل، نشاطات جهاز المعلومات "هشاي" - عبري), 1. Bs (Tel Aviv: Hidpasta Davar, 1953), 141.

16 Ben-Hour, *Ytsia Mehagader; Sidrt Hzikronot Şel İşh Habitakhon*, 29.

17 Nakdimon Rogel, *Hayotsim El Erets Hatsafon: Reshitan Shel Kvutsot Hapoalim Betsba-Hagalil 1916-1920* (Tel Aviv: Meet Yitskhak Ben Tsvi, 1987), 7.

18 Hamdan Badir, *Tarih al-Haganah fi Filistin 1920-1945 (تاريخ الهاغاناة)* (Bayrut: 1981, t.y.), 19.

şı'na girmesi bu süreci belirleyen önemli gelişmedir.¹⁹ Nitekim Osmanlı'nın savaşa girmesinin ardından Hashomer, hangi tarafı destekleyeceği konusunda kafa karışıklığı yaşamıştır.²⁰ Örgüt üyelerinin bir kısmı, Osmanlı ordusu ile birlikte hareket etmiştir. Diğer kısmı ise İngilizler ile iş birliği yaparak bölgede ciddi bir sorun hâline gelmiştir.

Savaşın gelgitli durumu, Hashomer'de kafa karışıklığına neden olmuştur. Savaşın hemen her aşamasında üyeler büyük kararsızlıklar yaşamıştır. Zaman içerisinde birkaç ana ilkede mutabık kalınmıştır: Yahudiler ne sebeple olursa olsun Filistin'den çıkmayacaktır, silahların gizlenmesiyle beraber bekçilik faaliyetlerine devam edilecektir, tehlike olarak görülen Araplara karşı her türlü tedbir alınacaktır ve tüm bu faaliyetler Osmanlı yöneticilerinden gizlenecektir.²¹

Hashomer üyelerini, Araplarla ortak taburlar hâlinde olursa bile Osmanlı Ordusu'na gönüllü olarak katılmaya teşvik etmiştir.²² Çünkü örgüt, Filistin'deki Yahudilerin bir kısmına askerî tecrübe kazandırmak istemiş, Yahudilerin Osmanlı Devleti'nde askerî rütbelere kazanması ihtimalini önemsemiştir.²³

Bu arada Yahudileri “Osmanlılaştırma”ya teşvik etmek amacıyla, Kudüs'teki Yahudi Hahambaşılığı bu konuda bir yönerge yayımlamıştır. Ayrıca Yitzhak Ben-Zvi ve David Ben-Gurion gibi bazı Siyonist liderler tarafından imzalanan “Ey Yahudiler, Osmanlılaşın” başlıklı broşürün dağıtıldığı bilinmektedir.²⁴

Yahudilerin “Osmanlılaştırılması” konusunda çalışmaya devam eden Hashomer sayesinde, Filistin'de 15.000 Yahudi, Osmanlı vatandaşlığına başvurmuştur. Bu başvuruların asıl sebebi “Osmanlılaşma” değil, Filistin'de kalıcı olma mücadelesidir.²⁵ Hashomer ilerleyen süreçte hız kesmeden faaliyetlerine devam etmiş, Poale Zion Partisi ile iş birliği yaparak Birinci Dünya Savaşı'nın ilk yılında Siyonist bir milis kurmaya yönelik projeyi başlatmıştır. Ya-

19 Necmettin Alkan, *İmparatorluğun Son Savaşı. Birinci Dünya Savaşı'na Neden Nasıl Girdik?* (İstanbul: Timaş, 2020), 25.

20 Şıptay Tipt, *Ben-Gurion ve Al-Arap (تیبیت، بن غوريون والعرب)*, trc. Gazi Al-Saadi, 1. Bs (Amman: Dar Al-Jalil lil Naşir, 1987), 39.

21 Rakhel Yaneyt, *Zikronot Hashomer, Sefer Hashomer, Zikronot khaverim: Yitzhak Ben-Zvi, Yisrael Shokhet, Matay Magd, Yohana Netberekski* (Shikhruro Shel Mearkot, Vkaftor Hahagana, Udvir. Tel Aviv), 155.

22 Gera, *Hashomer*, 19.

23 Shlomo Shiva, *Shevet Haamitsim (شيفتا، قبيلة الشجعان - عبري)* (Tel Aviv: Mehdurot sfaryayt hapoalim vhaikaibuts haazury, 1978), 251.

24 Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 213; Shiva, *Shevet Haamitsim*, 216.

25 Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 213; Mardkay Eliab, *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael Bmilkhemet Haolam Harishona (الياب، في الحصار والضائقة - عبري)* (Kudüs: Meet Yitskhak Ben Tsvi, t.y.), 114.

hudi milisleri kurma projesi Yitzhak Ben-Zvi ve David Ben-Gurion tarafından 1914'te yürütülmeye başlamıştır.²⁶

Öte yandan, Osmanlı Devleti'nin Şam'daki Beşinci Ordu Komutanlığı, Yahudilerin orduya katılması konusunda Siyonistlerin gösterdiği çabalardan dolayı bu iş birliğine büyük bir şüphe ile yaklaşmıştır. Şüphelerin giderek artması, devletin Filistin'deki yetkililerine Yahudi gruplarını dağıtmaları için emir vermeleri ile sonuçlanmıştır. Yahudiler askere alınmayınca Hashomer'in kurucularından Israel Shochat, Akka'daki Osmanlı yetkilileri ile görüşüp Yahudileri orduya alması için ikna etmeye çalışmıştır. Shochat'ın bu başvurusu ve Osmanlı yetkililerin şüpheleri, makul gözükken bir anlaşma ile tatlıya bağlanmaya çalışılmıştır. Filistin'de biri Arap diğeri Yahudi olmak üzere iki gönüllü taburunun kurulması kararlaştırılmıştır.²⁷

Shochat ayrıca dönemin etkili isimlerinden Enver Paşa ve Cemal Paşa'ya, en az 50 Yahudi'nin orduya alınması talebinde bulunmuştur. Talebinin kabul edilmesinin ardından Shochat, kurulacak Yahudi grubunun başına atanarak Osmanlı eğitim kamplarından birine gönderilmiştir.²⁸ Yahudiler orduya katılmaya başlayınca, Hashomer daha fazla Yahudinin orduya alınmasını da organize etmeye çalışmıştır.²⁹

Hashomer, savaş boyunca Osmanlı Ordusu'na katılmaları amacıyla Yahudileri teşvik etmiştir. Yahudiler için Filistinsiz kalmak her ne kadar yurtsuz kalmak olsa da Yahudiler tüm çabalara rağmen Osmanlı adına savaşa girmek istememiştir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin orduda Yahudilerin de savaşmasına izin vermesine rağmen ordudaki Yahudi sayısı sınırlı kalmıştır.³⁰ Örneğin Petah Tikva yerleşim merkezinden 15 Yahudi gönüllü olarak katılırken aralarında Ben-Zvi ve Ben-Gurion'un da bulunduğu 40 kişi daha Kudüs ve Yafa'dan gönüllü olarak katılmıştır.³¹ Yahudi grubundaki gönüllülerin çoğu Hashomer ve Gidonim'in üyeleridir.³²

Hashomer'in yöneticilerinin bir kısmı, Osmanlı ordusunda çalışmamayı Yahudiler için bir kurtuluş olarak görmemekteydi. Öte yandan diğerleri İngilizlerle çalışmanın Yahudilerin devlet kurabilmesinin önemli fırsatı olduğunu düşünmüştür. Hashomer'den Yosef Sıryt, örgütün savaş sırasındaki stratejisini şu cümlelerle açık bir şekilde ifade etmiştir: "Kişilerin yapabildiği işlere göre

26 Eliab, *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael*, 114.

27 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 217.

28 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 251.

29 Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 213.

30 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 212.

31 Yhoshua Ben Arye - Vaakherim, *Entsiklopedya Shel Hatkufot Hagdolot Btoldot Erets Yisrael, Mdina Al Saf Khurban 1914-1918* (بن آريه، موسوعة الفترات الكبرى - عبري) (Garsaot Rvivim, 1980), 4: 110; Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 213.

32 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 217.

görevlendirilmesi, mevcut durum değişinceye kadar yerleşim merkezlerini en az personelle korumak ve müttefiklerin savaşı kazanmasının ardından oluşturulması beklenen güvenlik gücü için Yahudilerin gücünü biriktirip organize etmek oldukça önemlidir. Ayrıca, Osmanlı ordusunun yanında yer almayı kabul etmeyen Hashomer, askere gidebilecek Yahudilerin derhal İngiliz ordusuna yazılması gerektiğini gündeme getirmiştir.”³³

Öte yandan bazı Hashomer üyeleri İngilizlerin Filistin’i işgal edeceğine inanıyor, İngiltere başta olmak üzere tüm sömürgeci devletleri birer tehlike olarak görüyordu. Gerçekten de bazı Yahudi kaynaklarında, Yahudileri ordularına katmak için Tel Aviv’in ana caddesinde bir ofis açıldığından bahsedilmektedir. Askeriye kayıt ofisine Hashomer örgütünün bayrağının çekilmesi ve örgütün sloganının asılması da dikkat çekicidir. Sloganda, “*Yahuda (Filistin) kan ve ateşle düştü, kan ve ateşle geri dönecek*” ifadesi geçmektedir.”³⁴

Siyonistlerin, bu Osmanlılaştırma yönündeki söylemleri, Poale Siyon Partisi ve Hashomer Örgütü’nün ideolojik fikirlerine benzer bir nitelik taşıyor muş gibi gözükmektedir. Osmanlı Devleti, savaşın ilerleyen günlerinde askere alınmaları durumunun hiç de Yahudilerin beyan ettiği gibi bir vatan savunması olmadığını fark edecekti ve bu birçok sorunun kapısını aralayacaktı.³⁵ Savaşın başlarından itibaren Filistin’deki Siyonistlerin ve örgütlerinin çabalarından rahatsız olan Osmanlı yetkilileri vardı. Yetkililer, Siyonistlerin bu gizli faaliyetlerini öğrendikten sonra, özellikle 1914’ün sonlarında Siyonist harekete ve Filistin’deki Yahudi örgütlerine karşı ciddi bir çalışma başlatmıştır.³⁶

Hasan Bey’in Yafa’ya atanması bu anlamda önemli bir detaydır. Hasan Bey’in, Filistin’deki Siyonistleri araştırmak Yahudilerin gizli silah depolarını arama, bölgeyi kalıcı bir disipline kavuşturma gibi görevleri vardı.³⁷

Osmanlı’nın takındığı bu tavrın ilk getirisi, gizli silah depolarının ortaya çıkarılması olmuştur. Siyonistlerin silah depolarının meydana çıkması, Osmanlı Devleti’nde ciddi bir Siyonist nefretine sebebiyet vermiştir. Bu nefret Hashomer’e de yönelmiştir.³⁸

Devam eden süreçte Osmanlı’nın hamleleri daha da hızlanır. Hashomer liderlerinin evi basılır, evde bulunan herkes tutuklanır, tüm silahlara el konulur. Tüm Siyonist gazeteler kapatılır.³⁹ Cemal Paşa, Aralık 1914’te Filistin halkına

33 Gera, *Hashomer*, 125.

34 Gera, *Hashomer*, 126.

35 Eliab, *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael*, 115.

36 Avigur Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana* (Tel Aviv: Pirsümev Hsifriya Hatsiyonit Vhatsava, Magazin Hamaarakhot, 1966), 1: 1: 396; Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 214.

37 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 217.

38 Abadi Jacob, *Israel’s Leadership: From Utopia to Crisis* (United States: Greenwood Press, 1993), 37.

39 Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 215; Many Shohat, “Hashomer Berets, Osef Hashomer, Mismakiym Vyomanim Shenikhtvu Al Ydey Anshey Hamishmar Hakadumim”, ed. Klanski Shlomo (Mehdo-

yönelik şu emirleri duyurur: Gizli faaliyetlerde bulunduğundan şüphe duyulan herkes, Mısır'a sürülecektir.

Bu karar kapsamında Hashomer'in tanıdık yüzleri -Yitzhak Ben-Zvi, David Ben-Gurion, Yehoshua Hankin, Israel Shochat da dâhil olmak üzere- sürgün edilir.⁴⁰

Osmanlı yetkililerinin, Siyonistleri sürgün etme kararı, Filistin'deki tüm Yahudiler üzerinde bir baskının kurulmasına sebep oldu. Yahudiler Siyonistlerin bölgeden tahliye edilmesini büyük bir endişeyle takip etti.⁴¹ Oysa ortada Yahudilerin paniğe kapılmasına sebebiyet verecek hiçbir şey yoktu. Osmanlı, İngilizlerle anlaşma masasına oturan bir grubu etkisizleştirmek istiyordu. Bölgede güvenliğin sağlanabilmesi, Osmanlı Devleti için bölgeden her türlü Siyonist'in temizlenmesi yoluyla mümkün olabilirdi.⁴²

Siyonistlerin Filistin'den sürgün edilmesinin en önemli sonucu; Siyonist örgütlerin çeşitli faaliyetlerinin ve Yahudi yerleşimindeki insanların sosyal hayatlarının sona ermesidir.⁴³ Üstelik sürgün darbesinin üstüne, Hashomer'in silah taşımamasını yasaklayan bir kararın çıkartılması Yahudiler arasında paniğe sebep oldu. Yerleşim merkezlerinde silahlar toplanıp yetkililere teslim edilirken Yahudiler, iyiden iyiye durumlarından endişe duymaya başladı.⁴⁴

Aynı zamanda belirtmek gerekir ki Hashomer üyelerinin çoğu silahlarını Osmanlı yetkililerine teslim etmemiştir. Hatta kendilerine silahları teslim etmeleri yönünde telkinde bulunan bazı Yahudilere bile kulak asmayan Hashomer'in bu tutumu yeni bir kargaşaya sebep olmuştur.⁴⁵ Osmanlı yetkilileri, Hashomer başta olmak üzere tüm Yahudilerin birer İngiliz destekçisi olduğu fikrine delil olarak silahların saklanması öne sürmüştür. Osmanlı'ya göre devletten silah saklamak, İngiliz destekçisi olmanın kanıtıdır.⁴⁶

Osmanlı yetkililerinin Hashomer başta olmak üzere Siyonistlere yönelik gerçekleştirdiği tutuklamalara karşı başarılı tedbirler alınmış, üyeler belli bir

---

rut Arkiyon Tnuat Haavoda, Tel Aviv, 1973), 53.

40 Jacob, *Israel's Leadership*, 37; Joan Comay, *Who's Who in the Old Testament, Together with the Apocrypha* (United States: Routledge, 1995), 340.

41 Drory Ze'ev, *The Israel Defence Force and the Foundation of Israel* (United Kingdom: Frank Cass Publishers, 2004), 4; Yosef Nadfa, *Ze'ev Jabotinsky, Haadam Vtorato* (ندفا، زئيف جابوتنسكي، الرجل ومذهبه) (Tel Aviv: Msrid Habitakhon, 1980), 35.

42 Gera, *Hashomer*, 90.

43 Drory Ze'ev, *The Israel Defence Force and the Foundation of Israel* (United Kingdom: Frank Cass Publishers, 2004), 4; Yosef Nadfa, *Ze'ev Jabotinsky, Haadam Vtorato* (ندفا، زئيف جابوتنسكي، الرجل ومذهبه) (Tel Aviv: Msrid Habitakhon, 1980), 35.

44 Shohat, "Hashomer Berets", 53.

45 Yosef, *Yomenu Shel ish Hashomer*, 215; Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 396.

46 Elyiyeyn Yitskhak - Barukh Sriel, "Entsiklopedya Krata Tsiburit (عبري) (ایزکس، موسوعة کارتا العامة - عبري)" (İsrael: Msrid habitakhon, keren krata, t.y.), 490; Telmi Afrayim - Manahim, "Mujam Al-Muštalahat Al-Sohuniyah (المصطلحات الصهيونية) (تلمی، معجم المصطلحات الصهيونية)" trc. Ahmed Al-Ajrani (Amman: Dar Al-Jalil lil Naşir, 1988), 159.

süre saklanmıştı. Örneğin, Hashomer Israel Shochat'ın kurucularından birinin eşi olan Manya Shochat (1880-1961), saklanan üyeler arasındaydı. Yetkililer, başta Shochat'ın eşi Manya'nın gizli çalışmalarından ve silah toplama konusundaki faaliyetlerinden haberdar değildi. Fakat Rishon LeZion'dan kimliği belirsiz bir kişiden bir mektup Osmanlı yetkililerine ulaşınca işler değişti. Mektupta, Manya'nın faaliyetleri ile Hashomer'in silahları ve diğer depoları nasıl gizlediği ile alakalı önemli bilgiler yer almaktaydı. Bahsi geçen bilgiler yetkililer tarafından teyit edilince, Manya Shocat tutuklandı. Manya, oldukça detaylı bir şekilde sorgulandığı konusunda, "Beni sorgulamaya başladıklarında, bana karşı suçlamalarda bulundular ve bana küfrettiler. En son Yafa'nın yöneticisi Bahauddin Bey, beni tehlikeli biri olmakla suçladıktan sonra mahkemeden idamımı istedi." demişti. Mahkeme, Manya'nın ve eşinin Mısır'a sürgün edilmesine karar vermiştir.⁴⁷

Daha sonra Osmanlı, Hashomer'in Filistin'de bölgesel bir örgüt kurmasını engelleyen bir kararname yayımlamıştır. Alınan kararların uygulamaya geçmesi sebebiyle Hashomer, Filistin'in kuzeyindeki bölgelerde yayılmaya devam edip bu yerleşim merkezinde birkaç yerel bekçi grubu aracılığıyla faaliyet göstermeye devam etmiştir.⁴⁸

Hashomer'in yönetici ekibi, maruz kalınan kısıtlamaların ardından örgütün gelecekteki akıbetini tartışmaya başlamıştır. Bu tartışmalar genel itibarıyla Hashomer'in ve Yahudilerin bölgede nasıl varlık göstereceği ve Osmanlı Devleti'nin aldığı bu tedbirlerle nasıl başa çıkılacağı ile alakalıdır. Tartışmada iki farklı görüş vardır: Birincisi, yerleşim merkezlerinin ciddi bir şekilde olası bir Arap veya Osmanlı kuvvetine karşı korunması gerektiği görüşü. İkincisi, Siyonizm fikrinin iyice yayılabilmesi için etkili bir siyasi oluşum meydana getirip bekçilik gibi basit işleri bırakmasıydı.⁴⁹

Genişleme Faaliyetleri (1915-1917)

Hashomer, Osmanlı Devleti'nin 1915 yılından itibaren koyduğu pek çok yasaktan nasibini almıştır. Osmanlı yetkilileri, Hashomer'in bir Yahudi devleti kurma niyetinde olduğu kanaatine varır varmaz, Hashomer üyelerini gözaltına almaya başlamıştır. Hashomer üyesi olduğundan şüphe duyulan herkesin evi aranmış, evlerinde silah bulunanların önemli bir kısmı tutuklanmıştır. Hashomer üyelerinin bazılarının da sürgün edildiği bilinmektedir.⁵⁰

47 Gera, *Hashomer*, 90-94.

48 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 397.

49 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 402.

50 Shohat, "Hashomer Berets", 53; Yanevt, *Zikronot Hashomer, Sefer Hashomer, Zikronot khaverim*, 155.

Hashomer, örgütle bağlantıları ortaya çıkmayan üyelerini korumak için önlem almak zorunda kalmıştır. Örgüt, Siyonistlerin varlığının sürdürülebilmesi için, Osmanlı ile yapılacak her türlü mücadelenin asgari düzeye inmesi için büyük çaba sarf etmiştir.⁵¹

1916 yılına savaş koşullarının yoğunlaşmasının da etkisiyle Hashomer'in yedinci konferansında aldığı bazı önlemler henüz istenen sonuçları sağlayamamıştı. Aksine, Hashomer'in faaliyet düzeyi azalırken yeni girişimlerin de uygulamaya konulmadığı görülmekteydi. Hashomer'in kuzey Filistin bölgelerindeki meraları ele geçirme çabaları başarısızlıkla sonuçlanmıştı.⁵² Siyonist Yishuv'un örgüte verdiği desteğin azalmasının ardından Hashomer'in popülaritesi de gittikçe azalmıştır. Yishuv, Hashomer'in başlangıçtaki hedeflerinden ve Bar-Giora örgütünün ilkelerinden sapmış olduğunu düşünmüştür.⁵³

Hashomer örgütü, Osmanlı yetkilileri tarafından sürgüne gönderilmesinin ardından liderlerinin önemli bir kısmının yokluğu nedeniyle dağılma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir. Yönetici ekibin Osmanlı yetkililerince ortadan kaldırılmasının etkisi, Hashomer'e pahalıya mal olmuştur. Örgütün nüfuzunun ve üyeler üzerindeki merkezi kontrolünün zayıfladığı görülmüştür.⁵⁴

Tasfiyeler, sürgünler, tutuklamaların sonucunda Siyonistlerin Yahudiler üzerindeki etkisi ve kapsayıcılığı düştükçe, 1916'da Celile yerleşim merkezlerindeki Hashomer üyeleri arasında anlaşmazlıklar artmaya başlamıştır. Hashomer üyeleri ikiye bölünmüştür: Tarımsal işlerle ilgilenenler (bunlar Shmuel Haftar tarafından yönetilmiştir) ve bekçiler bunlar da Mendel Bertogli tarafından yönetilmiştir.) Bu iki gruba da girmek istemeyen üyeler, Nili başta olmak üzere diğer örgütlere geçmiştir.⁵⁵

Hashomer, sekizinci konferansını 29 Ağustos 1916'da Tel Adashim yerleşim merkezinde gerçekleştirmiştir. Konferansta yine yayılmacı bir strateji benimsenmiş, üyeleri kuzey Filistin'in Celile bölgesine göç etmeye teşvik etmiştir. Konferans, Hashomer üyeleri arasında büyük bir kavgaya ve tartışmaya da sahne olmuştur. İç karışıklıkları giderek artan örgüt, toplantıların sonunda; tüm karşılıklı suçlamalara ve şiddet içerikli tartışmalara rağmen tek bir ilke doğrultusunda hareket etmekle alakalı bir mutabakata geç de olsa varabilmiştir.⁵⁶

Sekizinci Hashomer Konferansı, örgütün çalışmalarını ilerletmeyi ve Yishuv'un korunmasındaki rolünü sürdürmeyi amaçlayan kararlarla sonuçlan-

51 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 396.

52 Eliab, *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael*, 118.

53 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 403.

54 Gershon Shafir, *Land, Labor, and the Origins of the Israeli-Palestinian Conflict, 1882-1914* (United States: University of California Press, 1996), 145.

55 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 403.

56 Gera, *Hashomer*, 100.

mıştır. Sekizinci konferansın en önemli kararları şunlardır: Siyonist yerleşim merkezlerinde yeni korunma yöntemlerini geliştirmek, her yerleşim merkezinde sabit koruma grupları oluşturmak, Yishuv'un örgütteken uyguladığı stratejileri uygulamaya devam etmek, ilah satın almak ve gizlice depolamak.⁵⁷ Konferans sona erer ermez, Hashomer yerleşimcilerden yeni üyeler toplama ve onları eğitmek için çalışmalar başlatmaya başlamıştır. Bu konferansta alınan her türlü kararın uygulanmasına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Konferansta üyeler, "eğitim her koşulda müdafaa için önemlidir" sloganını benimsemiştir. Hashomer üyeleri ayrıca yerleşim merkezinin korunmasına yönelik ortak çabaları güçlendirmek amacıyla, sahadaki çeşitli Siyonist örgütlerle yeniden temas kurmuştur.⁵⁸

Hashomer üyelerinin, yeni kurulmuş tüm grupları için silah temin etme ihtiyacı giderek artmaktaydı. Örgüt, Filistin'in güneyinde kalan bazı bölgelerde silahların daha fazla olduğunu tespit edince, silahları ele geçirmek üzere hemen harekete geçmiştir. Güney Filistin'deki Bedeviler ise Osmanlı Ordusu ile İngiliz Ordusu arasında yaşanan şiddetli savaşı bir para kazanma yolu olarak gördüğünden, ele geçirdikleri silahları bölgede satmak konusunda hızlı davranıp silahları Hashomer'e satmıştır.⁵⁹

Hashomer'in kendini gizlemeye yönelik kurduğu güvenlik sistemi, o dönemde Yukarı Celile'de ve genel olarak genişletilen alanlarda uygulanmak üzere geliştirilir; yeni kurallar çıkartılır. Örgüt, söz konusu güvenlik kurallarının her bölgenin kendine has özelliklerine ve savaşta yaşanan gelişmeler ışığında ülkenin içinde bulunduğu koşulların hassasiyetine uygun olmasına özen göstermesi yönüyle dikkate değer bir farklılık taşımaktadır. Yeni alınan kararların bir kısmı şunlardır: Güvenliği sağlamaya yönelik faaliyetlerin artırılması, savunma ve taarruz planlarının geliştirilmesi, yetkililerin dikkatini çekmeyecek ve diğer Yahudileri kışkırtmayacak şekilde kademeli değişim ve büyüme, Siyonistlerin sayısının azlığı ve caydırıcılık araçlarının zayıflığı sorunlarının üstesinden gelinmesi, toprak işgalinin iyice genişletilip hız kazanması.⁶⁰

Örgütün Çökertilene Kadar Faaliyetlerine Devam Etmesi (1917-1918)

Hashomer'in kuzey Filistin bölgelerine yerleşmeye yönelik çabaları, çeşitli zorluklarla karşılaşılmasına rağmen başarıyla sonuçlanmıştır. Hashomer, savaşın getirdiği zorlukları kuzeydeki bölgelere odaklanmak için bir fırsat

57 Shiva, *Shevet Haamitsim*, 250; Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 406.

58 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 407.

59 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 407.

60 Lev - Kuper, *Bergyora Vhashomer*, 54.

olarak değerlendirmiştir. Savaşın son yıllarında Yukarı Celile'deki yerleşim merkezlerinde, halkın daha iyi mali kaynaklar sağlayan işler aramak için tarımı ve çiftçilik işlerini bırakmaları nedeniyle bölgede bir başıboşluk meydana gelmiştir. Böylece Hashomer, Celile bölgelerinde yerlilerin yerleşimcilere bıraktığı bu boşluğu doldurmuş ve bu hassas bölgeleri kontrol etmelerine yardımcı olacak bir yerleşim sistemi oluşturmaya odaklanmıştır.⁶¹

Tüm bu genişlemenin ardından Hashomer, 1917 yılında örgütün faaliyetlerini -oldukça zorlu koşullar altında olsalar bile- sürdürmeye yönelik adımlar atmaya yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda, silah toplama ve örgütün çeşitli oluşumlarını silahlandırma görevi, eylem için en önemli öncelik olmuştur. Örgüt, Filistin'in güneyindeki bölgelerden silah kaçakçılığını çeşitli aşamalardan geçirerek organize etmiştir. İlk aşamada Hashomer, silah kaçakçılarıyla iletişim kurmak üzere güneydeki 14 kişiyi Yafa Örgütü'yle beraber çalışması için görevlendirmiştir. İkinci aşamada ise Filistin'in güneyindeki Negev bölgesinde yer alan Ruhama yerleşim merkezinde, silahlar toplanmaya çalışılmıştır. Üçüncü aşamaya gelindiğinde, silahlar Tiberya bölgesine nakledildikten sonra buradan Celile'deki yerleşim merkezlerine dağıtılmaya başlanmıştır.⁶²

Hashomer silah toplama ve kaçakçılık faaliyetlerini sürdürebilmek uğruna büyük zorluklara göğüs germek durumunda kalmıştır. Osmanlı Devleti ilerleyen süreçte Siyonistler üzerindeki haklı baskısını giderek arttırmıştır. Osmanlı yetkililerinin Hashomer üyelerine yönelik tutuklama ve sürgün uygulamalarında da bir artış gözlemlenmiştir. Osmanlı, silahların nerede olduğunu öğrenmek için Beyt Jan yerleşim merkezindeki tüm erkekleri sorgulamak istemiş, bu kapsama dâhil olan tüm Yahudileri bir okulda toplamıştır.⁶³

Ancak Siyonistlerin sorguya direnme eğitimi olduğundan, soruşturmalarda devletin işine yarayacak herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Ayrıca Hashomer'in bazı üyeleri Osmanlı'nın Beyt Jan yerleşim merkezinden Tiberya'ya naklettiği sırada kaçmayı başarmıştır. Kaçaklar arasında Hashomer üyesi Yitzhak Becker de bulunmaktadır.⁶⁴

Bu dönemde Hashomer tarafından güney ve kuzey bölgeleri arasında organize edilen silah toplama, kaçakçılık ve depolama faaliyetleri yaklaşık 5 ay sürmüştür. Bu zaman içerisinde Hashomer, onlarca tüfek ve tabancayı örgütün kuzeydeki depolarına nakletmeyi başarmıştır. Ancak Osmanlı, Ruhama'da sürdürülen silah kaçakçılığını keşfedip baskınlar yapmaya başlayınca; kaçakçılığa bir darbe vurulmuş, dolayısıyla faaliyetlerde bir duraksamaya gidilmek

61 Rogel, *Hayotsim El Erets Hatsafon*, 19.

62 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 412.

63 Ben Arye - Vaakherim, *Entsiklopedya Shel Hatkufot Hagdolot*, 4: 110.

64 Gera, *Hashomer*, 103.

zorunda kalınmıştır.⁶⁵ Hashomer'in silahlanma konusundaki yeni tedbirleri, Osmanlı yetkililerinin dikkatlerini arttırmasıyla sonuçlanmıştır. Devlet artık Yahudileri ve örgüt üyesi olduğundan şüphelendiği isimleri gözaltına alma konusunda eskisinden duyarlı bir hâle gelmiştir.⁶⁶

Aynı zamanda 1917'nin Ekim ayında Nili Örgütü'nün deşifre edilmesi, dikkatlerin Hashomer'e çekilmesine sebep olmuş örgüt üyesi olduğu tespit edilen birkaç kişi tutuklanmıştır.⁶⁷ Osmanlı yetkilileri, gerekli tedbirleri alarak Hashomer örgütünün veya örgütle bağlantısı olduğundan şüphelendiği herkesin silah taşımaya müsaade etmeyeceğini duyurmuş, silah aramalarını yoğunlaştırmıştır.⁶⁸

Kısa bir süre içinde yetkililer, Siyonist lider Yusuf Leschinsky'yi tutuklayıp sorgulamıştır. Leschinsky, Hashomer'in bazı üyelerinin Siyonist Nili Örgütü tarafından İngilizlerin lehine yürütülen casusluk çalışmalarıyla bağlantılarını itiraf etmiştir. Sonuç olarak Osmanlı Devleti, Hashomer'i resmi olarak bir düşman görmeye başlamış, geniş çaplı takibe almıştır.⁶⁹ Siyonist kaynaklar Lishinsky'nin bu itirafını, Yitzhak Naddaf'ın tutuklanması sırasında kendisini sorgulayan Hasan Bey'den aktardığı sözleriyle teyit etmiştir. Sorgulama sırasında Hasan Bey, Lishinsky'nin itirafının bir bölümünü okuyarak şöyle zikretmiştir: “Hashomer, İngilizlerin emirleriyle casusluk faaliyetlerine katılan bir askerî örgüttür. İngilizler, Hashomer'den savaştan yararlanarak Osmanlı cephesinde köprüleri yıkmak, demir yollarını bozmak, protestolar düzenlemek ve kaos yaymak gibi sabotaj faaliyetleri gerçekleştirmesini istemişlerdir.”⁷⁰

Osmanlı yetkilileri operasyonun başlangıcında 12 Hashomer üyesini tutuklamıştır.⁷¹ Giladi ise Yukarı Celile bölgesinin kuzeyindeki Cebel el-Şeyh'e kaçmayı başarmıştır. Ancak, iki gün sonra geri dönerek 27 Ekim 1917 akşamı teslim olmuş ve yanındakileri Osmanlı yetkililerine bildirmiştir.⁷² Bu süre zarfında, Hashomer üyeleri ve Celile yerleşim merkezlerindeki genel Yahudi yerleşimciler, Osmanlı güvenlik birimlerinin takiplerinden dolayı zor koşullar altında yaşamıştır. Osmanlı tedbirlerinden en çok etkilenenler ise tutuklanan Hashomer üyelerinin eşleridir. Ancak Hashomer üyelerinin eşlerinin her hâlükârda örgütle temas hâlinde olduğu dikkat çekmektedir.⁷³

65 Shaul v.dğr., *Toldot Hahagana*, 1: 413.

66 Ben Arye - Vaakherim, *Entsiklopedya Shel Hatkufot Hagdolot*, 4: 110.

67 Afrayim - Manahim, “Mujam Al-Mustalahat Al-Sohuniyah”, 159.

68 Khayrih Kasimih, *Al-Naşat Al-Sohuni fi Al-Şark Al-Arabi ve Sadah 1908-1918 (فاسمية، النشاط الصهيوني)* (Beyrut: Markaz Abhas Munzamat al-Ttahrir al-Filistiniya, 1973), 269-270.

69 Telmi Afrayim, *Hagina Vaavoda, 70 Shnot Ysod Hamishmar* (Merkaz Hitrabut Vhakhinuka, t.y.), 20.

70 Gera, *Hashomer*, 119.

71 Eliab, *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael*, 120.

72 Rogel, *Hayotsim El Erets Hatsafon*, 72-73.

73 Gera, *Hashomer*, 123.

Hashomer'in üyeleri, Kasım 1917 sonunda Metula yerleşim merkezine taşınana kadar takip edilmeleri nedeniyle dağılmaya karar vermiş, Metula yerleşim merkezine taşındıktan sonra yerleşimi koruma bahanesiyle bekçilik işlerine geri dönmeye çalışmışlardır. Ancak örgüt üyeleri Metula yerleşim idaresinin de kendilerine şantaj yapıp Hashomer üyelerinin kendi gözetimi altında olmasını şart koştuğu için sorun yaşamaya başlamıştır.⁷⁴

Örgütün artık bir düşman olarak algılanmasından hemen sonra, Hashomer üyeleri ve Celile yerleşim merkezlerindeki Yahudiler, Osmanlı'nın kendilerini takip etmeleri sebebiyle hemen her konuda zorluklar yaşamaya başlar. Hem Nili'nin hem de Hashomer'in yetkililerce ifşa edilmesi, bölgede kendileri açısından büyük bir tehdit anlamına gelmektedir. Fakat Osmanlı yetkililerinin tüm çabalarına rağmen Hashomer, Filistin Cephesi'nde Osmanlılara karşı savaşılan İngiliz Ordusu'nun saflarına resmen katılan Yahudi Lejyonu'nun desteklenmesinde önemli bir katkıda bulunmuştur. Örgüt, üyelerini Tabur 40-Kraliyet Piyadeleri'ne katılmaya yönlendirmiştir.⁷⁵

Hashomer, Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru amaçları doğrultusunda çektikleri tüm zorluklara rağmen faaliyetleri hakkında gizli propaganda yapmayı sürdürmüştür.⁷⁶ Örgüt, iç sorunlarını halletmekte yaşadığı büyük kararsızlıklar ve yetkililerinin tutuklanması gibi sebeplerden dolayı 1920 yılında dağılmıştır. Hashomer'in tüm üyeleri tasfiye edilmiş, üyeler Haganah adlı yeni kurulan bir Siyonist örgüte kaydırılmıştır.⁷⁷

Sonuç

Hashomer Örgütünün kurulması, başlangıçta Filistin'deki Yahudi yerleşim yerlerinin, yerli Filistinlilere karşı güvenliğinin sağlanması amacıyla. Bir grup Yahudi, Filistin'deki Yahudi yerleşimlerinin korunması için bu gizli örgütü kurmuştur. Fakat örgüt zamanla Osmanlı yönetimine karşı gizli faaliyetlere girişmiştir.

Hashomer'in Filistin'deki koşulları ve çeşitli yerel ilişkilerinin gerginliğine rağmen kuruluşundan itibaren benimsediği hedeflerini ve stratejilerinin devamlılığını korumayı başarmıştır. Genel olarak Hashomer, Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda varlığını güçlendirmeyi, erişim alanını genişlet-

⁷⁴ Rogel, *Hayotsim El Erets Hatsafon*, 87.

⁷⁵ Mahmud Abdulzahir, *Al-Sohyuniya ve Siyaset Al-Unf, Ze'ev Jabotinsky ve Talamizoh fi Al-Siyasah Al-Israeyliyah (عبد الظاهر، الصهيونية وسياسة العنف)* (Kahire: Al-Hayaa Al-Masriya Al-Aama Lil Kitap, 1979), 100.

⁷⁶ Oz Almong, *The Sabra, The Creation of the new Jew*, trc. Haim Watzman (Berkeley: University of California press, 2000), 107.

⁷⁷ Rafael Medoff - Chaim Waxman, *The A to Z of Zionism* (United Kingdom: The Scarecrow Press, 2009), 92.

meyi ve aynı zamanda komuta-kontrol birliğini korumayı hedeflemiş ve bunu başarmıştır. Örgüt ayrıca Yahudilerin yerleşimi, güvenliği ve silahlı faaliyetleri konularına ilgi göstermiştir. Hashomer, savaşın neden olduğu krizlerle başa çıkmak için yeni stratejiler benimsemek zorunda kalmıştır. Örgütün başa çıkmaya çalıştığı en büyük mesele, savaş süresince dikkat çekmeden Osmanlı yetkililerinden gizli faaliyetlerine devam edebilmektir.

Savaşın başında Siyonistler, Osmanlı yetkililerini kışkırtmamaya özen gösterip, Osmanlı ordusu içinde bir Yahudi gücü oluşturmak için yoğun çabalar sarf etmiştir. Osmanlı yetkilileri Yahudi gençleri gönüllü olarak orduya kabul etmesine karşın, Hashomer'e temkinli yaklaşmıştır. Ayrıca Yahudi gönüllülerin çoğu Türk ordusuna entegre olmayı başaramamıştır. Hashomer'in Osmanlı yetkililerini kandırmayı amaçlayan niyetlerinin ortaya çıkması, yetkililerde tepkiye sebep olmuştur. Her ne kadar Osmanlı yetkililerinin isteği Hashomer'in sonunu getirmek olsa da devletin içinde bulunduğu ağır savaş koşulları, Hashomer'e güçlenme imkânı sunmuştur.

Hashomer'in Osmanlı Devleti'nin aldığı her türlü tedbire karşı verdiği reaksiyondan; örgütün ne kadar iyi bir eğitim süreci yaşadığı ve ne kadar kararlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte Hashomer "güvenlik" tedbirleri olarak savaşa rağmen çalışmalarına devam etmiştir. Örgüt, özellikle de savaşın gidişatı henüz netleşmediği süreçte daha sonra kendisine zarar verebilecek her türlü eylemden kaçınmıştır.

Genel olarak, Hashomer sayesinde Siyonistler, Osmanlı'nın Filistin'deki iktidarının son günlerinde, Yahudi yerleşim yerlerindeki "bekçilik" işlerinin çoğunu ele geçirmiştir. Örgüt aynı zamanda, bekçiliğinin Siyonist çıkarlara nasıl bir hizmet ettiğini gösterdikten sonra Yahudilerin bekçilikle ilgili algısını değiştirmeyi başarmıştır. Yahudiler, Siyonizm'e Hashomer sayesinde ısınmıştır. Örgütün silahlanma faaliyetleri, bilgi toplama veya askerî eğitim gibi gizli faaliyetlerinin çoğu, Siyonistlerin savaş sonunda elde edeceği kazanımların temeli olmuştur. Asıl kazanımı ise İsrail'in kurulması sürecine, bu faaliyetleriyle katkı sağlamış olmasıdır.

Kaynakça

Abdulzahir, Mahmud. *Al-Sohyuniya ve Siyaset Al-Unf, Ze'ev Jabotinsky ve Talamizoh fi Al-Siyasah Al-İsraeyliyah* (العنف عبد الظاهر، الصهيونية وسياسة). Kahire: Al-Hayaa Al-Masriya Al-Aama Lil Kitap, 1979.

Afrayim, Telmi. *Hagina Vaavoda, 70 Shnot Ysod Hamishmar*. Merkaz Hit-rabut Vhakhinuka, t.y.

Afrayim, Telmi - Manahim. "Mujam Al-Muštalahat Al-Sohuniyah (تلمی، معجم المصطلحات الصهيونية)". Trc. Ahmed Al-Ajrarni. Amman: Dar Al-Jalil lil Naşir, 1988.

Al-Akiki, Necib. *Al-Mustaşrikoun (الكيكي، المستشرقون)*. Kahire: Dar Al-Ma-arif, 1965.

Alkan, Necmettin. *İmparatorluğun Son Savaşı. Birinci Dünya Savaşı'na Neden Nasıl Girdik?* İstanbul: Timaş, 2020.

Alkan, Necmettin. *Nili; Ortadoğu'da Casuslar Savaşı*. İstanbul: Kronik Kitap, 2017.

Al-Meseri, Abdulvahaab. "Mevsuat al-Yahud ve al-Yahudiya ve al-Sohuniya (المسيري، موسوعة اليهود)". Bayrut: Dar Al-Şoruk, 1999.

Almong, Oz. *The Sabra, The Creation of the new Jew*. Trc. Haim Watzman. Berkeley: University of California press, 2000.

Badir, Hamdan. *Tarih al-Haganah fi Filistin 1920-1945 (بدر، تاريخ الهاغاناة)*. Bayrut: 1981, t.y.

Ben Arye, Yhoshua - Vaakherim. *Entsiklopedya Shel Hatku-fot Hagdolot Btoldot Erets Yisrael, Mdina Al Saf Khurban 1914-1918 (موسوعة الفترات الكبرى - عبري بن أريه،)* Garsaot Rvivim, 1980.

Ben-Hour, Eliyahu. *Ytsia Mehagader, Sidrt Hzikronot Şel İsh Habitakhon (بن حور، الخروج من السياج - عبري)*. Tel Aviv: Pirsumey Tsahal, Msrid Habitakhon, t.y.

Ben-Yhuda, Barukh - Shochat, Israel. *Hamabek Lyvtaikhun Vlaatsmaut*. Ramot Gan: İtonot Mtsid, 1974.

Ben-Zvi, Yitzhak. *Sefer Hashomer*. Tel Aviv: Davar, 1962.

Ben-Zvi, Yitzhak. *Zikronot Vrshimot, Mehanurim Ad 1920*. Ed. Rakhel Ben-Zvi. Tel Aviv: Keren Yitzhak Ben-Zvi, t.y.

Comay, Joan. *Who's Who in the Old Testament, Together with the Apocrypha*. United States: Routledge, 1995.

Dekel, Efrayim. *Pilut Manganon Hmeyda (Hasoei); Miyomano Şel Manhig Manganon Hmeyda Şel Hahagana "هشاي"* - (ديكل، نشاطات جهاز المعلومات "هشاي") - 1 (عبري). Bs. Tel Aviv: Hidpašta Davar, 1953.

Eliab, Mardkay. *Al-Hamatsor Vhamtsuka Shel Erets Yisrael Bmilkhemet Haolam Harishona (الياب، في الحصار والضائقة - عبري)*. Kudüs: Meet Yitskhak Ben Tsvi, t.y.

Engin, Vahdettin. *Pazarlık*. 14. Bs. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2010.

Gera, Gershon. *Hashomer*. Israel: Hotseta Msrid Habitakhon, Hahotsaa Lor, 1985.

Halpern, Ben - Reinharz, Jehuda. *Zionism and The Creation of a New Society*. United Kingdom: Oxford University Press, Oxford, 1998.

Jacob, Abadi. *Israel's Leadership: From Utopia to Crisis*. United States: Greenwood Press, 1993.

Kasimih, Khayrih. *Al-Naşat Al-Sohuni fi Al-Şark Al-Arabi ve Sadah 1908-1918* (قاسمية، النشاط الصهيوني). Beyrut: Markaz Abhas Munzamat al-Ttahrir al-Filistinîya, 1973.

Lev, Uziel - Kuper, Avi. *Bergyora Vhashomer*. 1985. Bs. Israel: Garsaot Shel Msrid Habitakhon Hayisreli, t.y.

Mansur, Jony. “Mujam Al-Mustalahat Al-Sohuniyah ve Al-Esraeyliya (منصور، معجم الأعلام)”. Ramallah: Madar, 2009.

Medoff, Rafael - Waxman, Chaim. *The A to Z of Zionism*. United Kingdom: The Scarecrow Press, 2009.

Öke, Mim Kemal. *Siyonizm ve Filistin Sorunu (1880-1923)*. 2. Bs. İstanbul: Kırmızı Kedi, 2013.

Rogel, Nakdimon. *Hayotsim El Erets Hatsafon: Reshitan Shel Kvutsot Hapoalim Betsba-Hagalil 1916-1920*. Tel Aviv: Meet Yitskhak Ben Tsvi, 1987.

Shafir, Gershon. *Land, Labor, and the Origins of the Israeli-Palestinian Conflict, 1882-1914*. United States: University of California Press, 1996.

Shaul, Avigur - Ben-Tsiyon, Dinor - Yhuda, Selutski - Vaakherim. *Toldot Hahagana*. Tel Aviv: Pirsumey Hsifriya Hatsiyonit Vhatsava, Magazin Hamarakhot, 1966.

Shiva, Shlomo. *Shevet Haamitsim* (شيفا، قبيلة الشجعان - عبري). Tel Aviv: Mehdorut sfaryayt hapoalim vhakaibuts haazury, 1978.

Shohat, Manyá. “Hashomer Berets, Osef Hashomer, Mismakiym Vyomanim Shenikhtvu Al Ydey Anshey Hamishmar Hakadumim”. Ed. Klanski Shlomo. Mehdorut Arkiyon Tnuat Haavoda, Tel Aviv, 1973.

Tipt, Şıptay. *Ben-Gurion ve Al-Arap* (ثيبت، بن غوريون والعرب). Trc. Gazi Al-Saadi. 1. Bs. Amman: Dar Al-Jalil lil Naşir, 1987.

William, Ann. *Britain and France in the Middle East and North Africa*. London: Macmillan pub Ltd, 1968.

Yaneyt, Rakhel. *Zikronot Hashomer, Sefer Hashomer, Zikronot khaverim: Yitzhak Ben-Zvi, Yisrael Shokhet, Matay Magd, Yohana Netbrevski*. Shikhru-ro Shel Mearkot, Vkaftor Hahagana, Udvir. Tel Aviv.

Yitskhak, Eyliyeyn - Sriel, Barukh. “Entsiklopedya Krata Tsiburit (إيزكس، (موسوعة كارتا العامة - عبري)”. İsrail: Msrid habitakhon, keren krata, t.y.

Yosef, Tovey. *Yomenu Shel ish Hashomer* (توفي، مذكرات رجل الحارس - عبري). Tel Aviv: Mehdorut Mod, 1973.